

C. PRILOZI

C. 1. DEKLARACIJE

C. 1. 1. "Zagrebačka deklaracija" o harmonizaciji doktorskih studija u Europi

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
MEDICINSKI FAKULTET

Doktorski studij:
Biomedicina i zdravstvo

EUROPSKA KONFERENCIJA O
HARMONIZACIJI DOKTORSKIH STUDIJA U
MEDICINI I ZDRAVSTVU

Sveučilište u Zagrebu – Medicinski fakultet
Zagreb, 24.-25. travnja 2004.

Deklaracija Europske konferencije o harmonizaciji doktorskih studija u medicini i zdravstvu

održane u Zagrebu 24.-25. travnja 2004.

(u daljnjem tekstu "Zagrebačka deklaracija")

Nakon opsežne rasprave i međusobne razmjene mišljenja i iskustava sudionika Konferencije sa 25 sveučilišta iz 16 europskih zemalja s razlikama u načinu na koji se postiže stupanj doktora znanosti u području medicine i zdravstva kako u pogledu oblika doktorske disertacije tako i načina njezine ocjene, koje se kreću u rasponu od monografije i njezinog ocjenjivanja unutar istog sveučilišta do visokih kriterija za doktorat koji sadrži najmanje četiri rada publicirana u međunarodno priznatim časopisima s recenzijom i visokim čimbenikom odjeka te članovima povjerenstva za ocjenu iz inozemstva, sudionici Europske konferencije o harmonizaciji doktorskih studija u području medicine i zdravstva (u daljnjem tekstu "Zagrebačke konferencije" ili "Konferencije") složili su se oko slijedećeg:

Članak 1

Doktorski studij ima za cilj osposobiti polaznike da nakon završetka studija i obrane disertacije samostalno vode originalna i znanstveno relevantna istraživanja te kritički evaluiraju istraživanja drugih. Kako bi se to omogućilo sudionici Konferencije su postigli konsenzus oko slijedećeg:

Članak 2

Kao i u svakom drugom postupku znanstvene recenzije, recenzenti doktorske disertacije moraju biti kompetentni i nezavisni u odnosu na temu, pristupnika i voditelja. U tom smislu sudionici Konferencije podržavaju uključivanje članova povjerenstava za ocjenu s drugih sveučilišta i iz drugih zemalja.

Članak 3

Konferencija je suglasna da je mjerilo koje treba zadovoljiti dobro opisano doktorskom disertacijom utemeljenom na originalnim *in extenso* radovima u međunarodno priznatim

medicinskim znanstvenim časopisima. Nezavisan doprinos pristupnika mora biti vidljiv (primjerice tako da je pristupnik prvi autor). Konferencija preporučuje da minimalno mjerilo za doktorsku disertaciju u području medicine i zdravstva bude ekvivalent od najmanje tri *in extenso* članka objavljena u međunarodno priznatim časopisima. Kao dodatak prikazanim člancima pristupnik treba dati cjelovit pregled literature značajne za teme članaka i, ukoliko je potrebno, potpuniji pregled metoda i rezultata istraživanja. Ukoliko je doktorska disertacija priređena u drugom obliku, primjerice u obliku monografije, recenzenti bi morali pokazati da je njezin doprinos ekvivalentan postavljenom mjerilu i poticati uključivanje objavljenih radova dotičnog istraživanja.

Članak 4

Premda glavni dokaz znanstvenog doprinosa trebaju biti disertacija i objavljeni radovi, potrebno je da doktorski studiji uključuju nastavu odgovarajućih predmeta, kako teorijske osnovice tako i onu namijenjenu razvoju tehničkih vještina potrebnih u istraživanju.

Članak 5

Konferencija preporučuje svim sveučilištima da učine programe svojih doktorskih studija javno dostupnim studentima, nastavnicima i mentorima s drugih sveučilišta i iz drugih zemalja. Svim medicinskim fakultetima se preporučuje da naprave web stranice i tiskane materijale o svojim doktorskim studijima na engleskom jeziku i na taj način otvore svoje studije kandidatima s drugih sveučilišta i iz drugih zemalja. Konferencija podržava razvoj zajedničkih doktorskih programa kako bi se ojačala povezanost između europskog područja visokog obrazovanja i europskog područja istraživanja u smislu osiguranja kvalitete i međusobnog uvažavanja diploma.

Članak 6

Razvoj dobro oblikovanih i visokokvalitetnih doktorskih studija zahtijeva čvrstu potporu medicinskih fakulteta, sveučilišta, nacionalnih vlada, Europske komisije te privatnih sponzora i drugih ustanova kako bi se u znanstveno istraživanje uključili najbolji studenti medicine kako Europa ne bi izgubila budućnost u medicini i javnom zdravstvu.

Zagrebačka deklaracija je jednoglasno usvojena 25. travnja 2004. u 14,00 sati:

Sudionici Konferencije

Predstavnici međunarodnih organizacija i hrvatskih stručnih i visokoškolskih organizacija i vladinih ustanova (abecednim redom prema engleskom nazivu)

Association of Medical Education in Europe (AMEE) (Udruga za medicinsku edukaciju u Europi)

Prof. dr. sc. Jadwiga Mirecka, dr. med. MD, članica Izvršnog odbora

Association of Medical Schools in Europe (AMSE) (Udruga medicinskih fakulteta Europe)

Prof. dr. sc. Petr Hach, dr. med., predsjednik

Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER) (Udruga škola javnog zdravstva u europskoj regiji)

Prof. dr. sc. Charles Normand, predsjednik

Hrvatski liječnički zbor

Prof. dr. sc. Ivan Bakran, dopredsjednik

European Medical Association (EMA) (Europski liječnički zbor)

Vincenzo Costigliola, dr. med., predsjednik

Njemački ured za akademsku razmjenu, Suradnja u jugoistočnoj Europi, reforma medicinskog kurikulumu

Prof. Hans Joachim Seitz, dr. med.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske

Prof. dr. sc. Velimir Božikov, dr. med., državni tajnik za zdravstvo

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Prof. dr. sc. Pavo Barišić, pomoćnik ministra

Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

Prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš, prorektor

Prof. dr. sc. Helena Jasna Mencer, rektorica

Predstavnici medicinskih fakulteta i škola narodnog zdravlja (abecednim redom prema engleskom nazivu države)

Sveučilište u Mostaru, Medicinski fakultet, Mostar, Bosna i Hercegovina

Prof. dr. sc. Filip Čulo, dr. med., dekan

Prof. dr. sc. Mirna Saraga-Babić, dr. med., prodekanica za znanost

Sveučilište u Sarajevu, Medicinski fakultet, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Prof. dr. sc. Jadranka Dizdarević, dr. med., prodekanica za dodiplomsku nastavu

Prof. dr. sc. Benjamin Vojniković, dr. med., glavni tajnik

Sveučilište u Tuzli, Medicinski fakultet, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Prof. dr. sc. Lejla Begić, dr. med., prodekanica za znanost

Prof. dr. sc. Osman Sinanović, dr. med., voditelj studija

Prof. dr. sc. Husref Tahirović, dr. med., dekan

Visoki medicinski institut, Pleven, Bugarska

Prof. dr. sc. Maria Simeonova, dr. med., pročelnica Odjela za medicinsku genetiku

Sveučilište "Josip Juraj Strossmayer", Medicinski fakultet, Ossijek, Hrvatska

Doc. dr. sc. Gordan Lauc, dr. med., prodekan za nastavu

Doc. dr. sc. Ante Tvrdeić, dr. med., prodekan za poslijediplomsku nastavu

Sveučilište u Rijeci, Medicinski fakultet, Rijeka, Hrvatska

Prof. dr. sc. Anđelka Radojčić Badovinac, dr. med., prodekanica za poslijediplomsku nastavu

Prof. dr. sc. Dragica Bobinac, dr. med., prodekanica za dodiplomsku nastavu

Doc. dr. sc. Zlatko Trobonjača, dr. med.

- Prof. dr. sc. Luka Zaputović**, dr. med., prodekan za znanost
- Sveučilište u Splitu, Medicinski fakultet, Split, Hrvatska**
Prof. dr. sc. Mladen Boban, dr. med., dekan
Prof. dr. sc. Željko Dujić, dr. med., koordinator za poslijediplomski studij
Prof. dr. sc. Stjepan Gamulin, dr. med., predsjednik Odbora za poslijediplomski studij
Prof. dr. sc. Marijan Saraga, dr. med., prodekan
- Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Zagreb, Hrvatska**
Prof. dr. sc. Nada Čikeš, dr. med., ECTS koordinator
Prof. dr. sc. Marija Dominis, dr. med., prodekanica za poslijediplomsku nastavu
Prof. dr. sc. Boris Labar, dr. med., dekan
Prof. dr. sc. Zdravko Lacković, dr. med., voditelj doktorskog studija, pomoćnik dekana za poslijediplomsku nastavu
- Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar", Zagreb, Hrvatska**
Prof. dr. sc. Jadranka Božikov, pomoćnica voditelja doktorskog studija
Prof. dr. sc. Luka Kovačić, dr. med., pomoćnik direktora
Prof. dr. sc. Stjepan Orešković, direktor
- Karlovo Sveučilište u Pragu, Prvi medicinski fakultet, Prag, Republika Češka**
Prof. dr. sc. Stanislav Štípek, prodekan za pedagoške poslove
- Sveučilište u Helsinkiju, Medicinski fakultet, Finska**
Prof. dr. sc. Seppo Meri, dr. med. pročelnik Odbora za znanstveni poslijediplomski studij u području medicine
- Sveučilište Hamburg-Eppendorf, Njemačka**
Prof. dr. Hans Joachim Seitz, dr. med., direktor Instituta za biokemiju i molekularnu biologiju III - biokemijska endokrinologija
- Sveučilište u Segedu, Albert Szent-Gyorgyi medicinski i farmaceutski centar, Fakultet opće medicine, Seget, Mađarska**
Prof. dr. sc. László Vécsei, dr. med., voditelj doktorskog studija iz eksperimentalne i kliničke neuroznanosti
- Sveučilište u Dublinu, Trinity koledž, Dublin, Irska**
Prof. dr. sc. Charles Normand, Edward Kennedy profesor zdravstvene politike i upravljanja
- Sveučilište u Paviji, Fakultet medicine i kirurgije, Pavija, Italija**
Prof. Alberto Calligaro, pomoćnik dekana
- Sveučilište "Sv. Ćirila i Metoda", Medicinski fakultet, Skoplje, Makedonija**
Prof. dr. sc. Magdalena Žanteva-Naumoska, dr. med. prodekanica za poslijediplomsku nastavu
Prof. dr. sc. Ljubica Georgijevski-Ismail, dr. med., član Vijeća za poslijediplomsku nastavu
- Norveško sveučilište znanosti i tehnologije, Medicinski fakultet, Trondheim, Norveška**
Anne Britt Storeng, viša izvršna tajnica, Služba za znanstveno istraživanje
Prof. Alf O. Brubakk, profesor psihologije okoliša
- Sveučilište u Oslu, Medicinski fakultet, Oslo, Norveška**
Sigrid Bergseng, viši izvršni tajnik i pročelnik Odsjeka za doktorski studij
- Medicinski centar za poslijediplomsku izobrazbu, Varšava, Poljska**
Zbigniew Wegrzyn, dr. med. Odjel za nastavu i ocjenu kvalitete
- Jagelonsko sveučilište, Sveučilišni medicinski koledž, Krakov, Poljska**
Prof. dr. sc. Jadwiga Mirecka, dr. med., voditeljica Odsjeka za medicinsku edukaciju
- Poznanjsko sveučilište medicinskih znanosti, Poznanj, Poljska**
Prof. dr. sc. Maciej Zabel, voditelj doktorskog studija
- "Iuliu Hatieganu" medicinsko i farmaceutsko sveučilište, Cluj-Napoca, Rumunjska**
Prof. Petru Adrian Mircea, dopredsjednik Sveučilišta

Sveučilište u Nišu, Medicinski fakultet, Srbija i Crna Gora

Goran Nikolić, dr. med., prodekan

Sveučilište u Novom Sadu, Medicinski fakultet, Novi Sad, Srbija i Crna Gora

Prof. dr. sc. Nevena Sečen, dr. med. prodekanica za međunarodnu suradnju i strane studente

Comenijsko sveučilište, Jesenijski medicinski fakultet, Republika Slovačka

Prof. dr. sc. Kamil Javorka, dr. med., prodekan za doktorski studij

Sveučilište u Navari, Medicinski fakultet, Španjolska

Prof. dr. sc. Alfonso Sánchez Ibarrola, dr. med., član sveučilišnog odbora za doktorski studij

Pozvani predavači koji nisu gore nabrojani (abecednim redom)

Tina Dušek, dr. med., studentica doktorskog studija, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Hrvatska

Dr. Guy Haug, ekspert Europskog područja visokog obrazovanja (Bolonjski proces), Brisel

Alena Kavalírová, farmaceut, studentica doktorskog studija, Farmaceutski fakultet Hradec Králové, Karlovo sveučilište u Pragu

Dr. Cees C. Leibbrandt, dr. med. nekadašnji glavni tajnik (1999.–2002.) Europske udruge medicinskih specijalista (UEMS)

Promatrači (abecednim redom)

Sandra Belko, prof. engleskog jezika, tajnica doktorskog studija, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Kristina Fišter**, dr. med., znanstvena novakinja, Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar", Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Doc. dr. sc. Ileana Linčir**, dr. med., prodekanica za poslijediplomsku nastavu, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Prof. dr. sc. Josip Madić**, dr. vet. med., prodekan za znanost i međunarodnu suradnju, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Prof. dr. sc. Albert Marinculić**, dr. vet. med., prodekan za nastavu, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Marita Mimica**, prof. psihologije, voditeljica Odsjeka za poslijediplomski studij, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu; **Anita Putrić**, dipl. politolog, viša izvršna tajnica u Odsjeku za poslijediplomsku nastavu, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Miroslav Sabolek**, dipl. ekonomist, voditelj Odsjeka za poslijediplomsku nastavu, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Doc. dr. sc. Velimir Sušić**, dr. vet. med., ECTS koordinator, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; **Tea Vukušić Rukavina**, dr. med., znanstvena novakinja, Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar", Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

C. 1. 2. "Bolonjska deklaracija"

THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA Joint Declaration of the European Ministers of Education Convened in Bologna on the 19th of June 1999

The European process, thanks to the extraordinary achievements of the last few years, has become an increasingly concrete and relevant reality for the Union and its citizens. Enlargement prospects together with deepening relations with other European countries, provide even wider dimensions to that reality. Meanwhile, we are witnessing a growing awareness in large parts of the political and academic world and in public opinion of the need to establish a more complete and far-reaching Europe, in particular building upon and strengthening its intellectual, cultural, social and scientific and technological dimensions.

A Europe of Knowledge is now widely recognised as an irreplaceable factor for social and human growth and as an indispensable component to consolidate and enrich the European citizenship, capable of giving its citizens the necessary competences to face the challenges of the new millennium, together with an awareness of shared values and belonging to a common social and cultural space.

The importance of education and educational co-operation in the development and strengthening of stable, peaceful and democratic societies is universally acknowledged as paramount, the more so in view of the situation in South East Europe.

The Sorbonne Declaration of 25th of May 1998, which was underpinned by these considerations, stressed the Universities' central role in developing European cultural dimensions. It emphasised the creation of the European area of higher education as a key way to promote citizens' mobility and employability and the Continent's overall development.

Several European countries have accepted the invitation to commit themselves to achieving the objectives set out in the declaration, by signing it or expressing their agreement in principle. The direction taken by several higher education reforms launched in the meantime in Europe has proved many Governments' determination to act.

European higher education institutions, for their part, have accepted the challenge and taken up a main role in constructing the European area of higher education, also in the wake of the fundamental principles laid down in the Bologna Magna Charta Universitatum of 1988. This is of the highest importance, given that Universities' independence and autonomy ensure that higher education and research systems continuously adapt to changing needs, society's demands and advances in scientific knowledge.

The course has been set in the right direction and with meaningful purpose. The achievement of greater compatibility and comparability of the systems of higher education nevertheless requires continual momentum in order to be fully accomplished. We need to support it through promoting concrete measures to achieve tangible forward steps. The 18th June meeting saw participation by authoritative experts and scholars from all our countries and provides us with very useful suggestions on the initiatives to be taken.

We must in particular look at the objective of increasing the international competitiveness of the European system of higher education. The vitality and efficiency of any civilisation can be measured by the appeal that its culture has for other countries. We need to ensure that the European higher education system acquires a world-wide degree of attraction equal to our extraordinary cultural and scientific traditions.

While affirming our support to the general principles laid down in the Sorbonne declaration, we engage in co-ordinating our policies to reach in the short term, and in any case within the first

decade of the third millennium, the following objectives, which we consider to be of primary relevance in order to establish the European area of higher education and to promote the European system of higher education world-wide:

Adoption of a system of easily readable and comparable degrees, also through the implementation of the Diploma Supplement, in order to promote European citizens employability and the international competitiveness of the European higher education system

Adoption of a system essentially based on two main cycles, undergraduate and graduate. Access to the second cycle shall require successful completion of first cycle studies, lasting a minimum of three years. The degree awarded after the first cycle shall also be relevant to the European labour market as an appropriate level of qualification. The second cycle should lead to the master and/or doctorate degree as in many European countries.

Establishment of a system of credits - such as in the ECTS system - as a proper means of promoting the most widespread student mobility. Credits could also be acquired in non-higher education contexts, including lifelong learning, provided they are recognised by receiving Universities concerned.

Promotion of mobility by overcoming obstacles to the effective exercise of free movement with particular attention to:

- for students, access to study and training opportunities and to related services
- for teachers, researchers and administrative staff, recognition and valorisation of periods spent in a European context researching, teaching and training, without prejudicing their statutory rights.
- Promotion of European co-operation in quality assurance with a view to developing comparable criteria and methodologies
- Promotion of the necessary European dimensions in higher education, particularly with regards to curricular development, inter-institutional co-operation, mobility schemes and integrated programmes of study, training and research.

We hereby undertake to attain these objectives - within the framework of our institutional competences and taking full respect of the diversity of cultures, languages, national education systems and of University autonomy - to consolidate the European area of higher education. To that end, we will pursue the ways of intergovernmental co-operation, together with those of non governmental European organisations with competence on higher education. We expect Universities again to respond promptly and positively and to contribute actively to the success of our endeavour.

Convinced that the establishment of the European area of higher education requires constant support, supervision and adaptation to the continuously evolving needs, we decide to meet again within two years in order to assess the progress achieved and the new steps to be taken.

Caspar EINEM Minister of Science and Transport (Austria)	(Belgium)	Anna Mmia TOTOMANOVA Vice Minister of Education and Science (Bulgaria)
Gerard SCHMIT Director General of French Community Ministry for Higher Education and Research (Belgium)	Eduard ZEMAN Minister of Education, Youth and Sport (Czech Republic)	
Jan ADE Director General Ministry of the Flemish Community Department of Education	Margrethe VESTAGER Minister of Education (Denmark)	

Tonis LUKAS
Minister of Education
(Estonia)

Maija RASK
Minister of Education and Science
(Finland)

Claude ALLEGRE
Minister of National Education,
Research and Technology
(France)

Wolf-Michael CATENHUSEN
Parliamentary State Secretary
Federal Ministry of Education and
Research
(Germany)

Ute ERDSIEK-RAVE
Minister of Education, Science, Research
And Culture of the Land Schleswig-Holstein
(Permanent Conference of the Ministers
of Culture of the German Länders)

Gherassimos ARSENIS
Minister of Public Education and Religious
Affairs
(Greece)

Adam KISS
Deputy State Secretary for Higher
Education and Science
(Hungary)

Gudridur SIGURDARDOTTIR
Secretary General
Ministry of Education, Science and Culture
(Iceland)

Pat DOWLING
Principal Officer
Ministry for Education and Science
(Ireland)

Ortensio ZECCHINO
Minister of University and Scientific
And Technological Research
(Italy)

Tatiana KOKEK
State Minister of Higher Education and
Science
(Latvia)

Kornelijus PLATELIS
Minister of Education and Science
(Lithuania)

Erna HENNICOT-SCHOEPGES

Minister of National Education and
Vocational Training
(Luxembourg)

Louis GALEA
Minister of Education
(Malta)

Loek HERMANS
Minister of Education, Culture and Science
(the Netherlands)

Jon LILLETUN
Minister of Education, Research and
Church Affairs
(Norway)

Wilibald WINKLER
Under Secretary of State of National
Education
(Poland)

Eduardo Marçal GRILO
Minister of Education
(Portugal)

Andrei MARGA
Minister of National Education
(Romania)

Milan FTACNIK
Minister of Education
(Slovak Republic)

Pavel ZGAGA
State Secretary for Higher Education
(Slovenia)

D.Jorge FERNANDEZ DIAZ
Secretary of State of Education,
Universities,
Research and Development
(Spain)

Agneta BLADH
State Secretary for Education and Science
(Sweden)
Charles KLEIBER
State Secretary for Science and Research
(Swiss Confederation)

Baroness Tessa BLACKSTONE of Stoke
Newington
Minister of State for Education and
Employment
(United Kingdom)

(c) Copyright 2004 UNESCO - CEPES

Napomena:

Na sastanku u Bologni ministri odgovorni za visoko obrazovanje iz 29 europskih zemalja svojim su potpisom potvrdili suglasnost oko zajedničkog cilja: razvoja europskog područja visokog obrazovanja (European Higher Education Area) do 2010. g. i dogovorili održavanje slijedeće konferencije za dvije godine. Na konferenciji održanoj u Pragu 19. svibnja 2001. g. pristupile su još četiri države među kojima i Hrvatska (uz Tursku i Cipar) te se je broj potpisnica popeo na 33. Taj se broj povećao na 40 na slijedećoj konferenciji održanoj u Berlinu 18.-19. rujna 2003. kada je pristupilo još sedam država (Ruska federacija, Sveta Stolica, Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija i Crna Gora i Andora). Slijedeća Konferencija održat će se u Bergenu u svibnju 2005. godine.